

(5) กริยาทุกคำใช้เป็นคำขยายได้

นักไวยากรณ์บางท่านอ้างว่าคำ adjective ใช้ขยายนาม แต่กริยาทำเช่นนั้นไม่ได้ ในภาษาอังกฤษ กริยาขยายนามไม่ได้ยกเว้นแต่จะเปลี่ยนเป็น participle เสียก่อน แต่ในภาษาไทยคำที่ดูเหมือน adjective และกริยาทั่วไป สามารถใช้ขยายนามได้ทุกตัวโดยไม่ต้องเปลี่ยนรูป เช่น ฉันชอบคนดี ฉันไม่ชอบคนสุขุมบุหรื ฉันชอบคนขยัน ฉันชอบคนทำงานหนัก คำว่า ดี ขยัน ใช้ขยายนามได้เท่ากับ สุข... และ ทำงาน สรุปคือไม่มีความแตกต่างในบทบาทการขยายนาม

(6) การแปลงเป็นนาม (nominalization)

นักไวยากรณ์บางท่านอ้างว่าคำที่ดูเหมือน adjective มีความหมายเป็นนามธรรม ดังนั้นจะมีกระบวนการแปลงเป็นนามต่างจากกริยาอื่นๆ เช่นต้องเติม ความ- แทนที่จะเป็น การ- แต่อันที่จริง ข้อมูลแสดงว่า คำกริยาหลายคำก็แปลงเป็นนามเหมือนคำนามธรรมที่อ้างกันว่าเป็น adjective เช่น ความดี ความเปลี่ยนแปลง ความต้องการ ฯลฯ

(7) การเพิ่มความเข้ม (intensification)

ภาษาไทยมีวิธีทำให้คำกริยามีความหมายเข้มข้นได้โดยวิธีซ้ำคำและเปลี่ยนวรรณยุกต์ มีหลักฐานแสดงว่า คำกริยาทั่วไป และคำที่ดูเหมือน adjective สามารถทำให้ความเข้มข้นได้ด้วยวิธีเดียวกัน เช่น ดีดี เร็วเร็ว เดินเดิน ชอบชอบ พุดพุด กินกิน ฯลฯ

(8) การเปรียบเทียบ (comparison)

การเปรียบเทียบในระดับมากกว่า และมากที่สุด ในภาษาไทยคำกริยาทุกคำสามารถเปรียบเทียบได้ โดยใช้คำว่า “มากกว่า” และ “มากที่สุด” เช่น กินมากกว่า กินมากที่สุด ดีมากกว่า ดีมากที่สุด อย่างไรก็ตาม เราอาจเปรียบเทียบโดยใช้รูปแบบ “กว่า” “ที่สุด” เช่น ดีกว่า ดีที่สุด ชอบกว่า ชอบที่สุด สบายกว่า สบายที่สุด รูปแบบนี้ไม่พบกับคำกริยาที่มีความหมายเชิงรูปธรรม หรือการเคลื่อนไหว เช่น วิ่ง ไป ทำงาน เป็นต้น

(9) การปรากฏกับลักษณนาม

บางท่านเห็นว่า คำที่ดูเหมือน adjective นั้น สามารถปรากฏกับลักษณนามในรูปแบบเช่น โต๊ะตัวเล็ก คนตัวสูง แก้วใบใหญ่ ฯลฯ แต่กริยาทั่วไปทำเช่นนั้นไม่ได้ อย่างไรก็ตามมีหลักฐานว่ากริยาอื่นๆก็ใช้ในบริบทดังกล่าวได้ เช่น ชายคนใส่เสื้อสีขาว นกตัวบินต่ำ เป็นต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงตัดสินใจให้ภาษาไทยไม่มีชนิดของคำ adjective และให้คำที่ดูเหมือน adjective เป็นกริยาทั้งสิ้น

4.2 การใช้คำกริยาในรูปแบบต่าง ๆ

คำกริยาสามารถปรากฏกับคำอื่นได้หลายรูปแบบ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยพิจารณาคำที่ตามหลังกริยาเท่านั้น ได้แก่ คำนาม วิเศษณ์ กริยาด้วยกัน และบุพบท+คำนาม (บุพบทวลี) คำเหล่านี้ถ้าเป็นหน่วยเสริมที่มีหรือไม่มีก็ได้ (adjunct) ผู้วิจัยจะไม่สนใจ จะพิจารณาแต่หน่วยที่จำเป็นของกริยา (argument) คือจะต้องมี ถ้าไม่มีกริยาจะไม่สมบูรณ์ ผลการวิเคราะห์การปรากฏร่วมระหว่างกริยาและคำที่ตามหลังสามารถจำแนกกริยาในภาษาไทยเป็นรูปแบบได้ 15 รูปแบบดังนี้

4.2.1 [__#] กริยาที่ปรากฏลำพังโดยไม่มีส่วนประกอบอื่นต้องปรากฏด้วย

ตัวอย่าง

กว้างขวาง	เขากว้างขวางมากในวงการนี้
กระพริบ	ดาวดวงนั้นไม่กระพริบ ต้องเป็นดาวเทียมแน่เลย
กังวาน	เสียงนักร้องคนนี้กังวาน น่าฟังจัง
เกรงใจ	อย่าดีกว่า ผมเกรงใจ
โกหก	ฉันจะโกหกหาสวรรค์วิมานอะไรละ
กินเจ	เดือนนี้แม่กินเจทุกวันพระ

4.2.2 [__AV] กริยาที่ตามด้วยคำวิเศษณ์

ตัวอย่าง

เกิด	เราต้องส่งเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการให้เกิดขึ้นในสังคม (ขึ้น = AV)
ขาดหาย	เสียงของเขาขาดหายไป (ไป = AV)
เขียน	อีกเล่มหนึ่งเขียนไว้คล้ายข้างบน (ไว้ = AV)
ค้างคา	อาคารที่ก่อสร้างค้างคาอยู่เพราะเกิดปัญหาเศรษฐกิจ (อยู่ = AV)
ประชัน	งานนี้ หลายคนแต่งตัวมาประชันกัน (กัน = AV)
ผ่านพ้น	วันแรงงานได้ผ่านพ้นไปแล้ว (ไป = AV)
โพล่ง	สมณโพล่งออกไปตามที่ใจคิด (ออกไป = AV)
รัก	เรายังรักกันเหมือนเดิม (กัน = AV)
ลือ	ชาวบ้านก็ลือกันให้ขาด (กัน = AV)
สงบ	เมื่อพายุสงบลง ทุกคนก็รีบออกจากบ้าน (ลง = AV)

4.2.2 [__P()N] กริยาที่ตามด้วยบุพบทวลีที่ประกอบด้วยบุพบทกับนาม

ตัวอย่าง

กลมกลืน	เบาะสีครีมกลมกลืนกับลายวอลล์เปเปอร์ [__P(กับ)N]
กล่าว	นิสิตใหม่คณะรัฐศาสตร์กล่าวถึงความรู้สึกที่ได้เป็นนิสิตจุฬาฯ [__P(ถึง)N]
เคลือบ	ริมฝีปากเต็มตึงเคลือบด้วยสีอ่อนงามกลืนไปกับผิวขาวสะอาด [__P(ด้วย)N]
งมฉาย	อย่างงมฉายในสิ่งที่พิสูจน์ไม่ได้ [__P(ใน)N]
จำหน่าย	เพื่อป้องกันมิให้ผู้ไม่มีความรู้ปรนยาจำหน่ายแก่ประชาชน [__P(แก่)N]
เทียบ	การผลิตมีน้อยเมื่อเทียบกับงบประมาณ [__P(กับ)N]
นำเสนอ	เรื่องนี้นำเสนอโดยสิริยมและฉัตรชัย [__P(โดย)N]
บ่น	คุณย่าบ่นถึงเธอเสมอ [__P(ถึง)N]
ยื่น	ฝั่งเดินไปหยิบไม้เรียวที่พื้นมายื่นให้แม่ [__P(ให้)N]
ลาออก	เขาลาออกจากการงานแล้ว [__P(จาก)N]

4.2.2 [__P()V] กริยาที่ตามด้วยบุพบทวลีที่ประกอบด้วยบุพบทกับกริยา

ตัวอย่าง

ชวน	จึงขอชวนให้อยู่ฟังด้วย [__P(ให้)V]
ทำ	เขาทำให้เอาบัญชีไปได้เลย [__P(ให้)V]
นับ	กีฬาขี่ม้าก็นับว่ามีเล่นกันในเมืองไทยมานานแล้ว [__P(ว่า)V]
ผิด	ที่จริงไม่ผิดที่กล่าวว่าโลกกำลังเข้าสู่ความมืด [__P(ที่)V]
เสนอแนะ	คณะได้เสนอแนะให้จัดกิจกรรม [__P(ให้)V]
พัฒนา	สามารถพัฒนาให้เข้ากับระบบการใช้งานในปัจจุบัน [__P(ให้)V]

เป็นที่สังเกตได้ว่า รูปแบบของกริยาประเภทนี้จะมีคำบุพบทที่ใช้มากคือ คำว่า *ที่* *ว่า* *ให้* และ *ให้* พบมากที่สุด คำทั้ง 3 คำนี้อาจเรียกชื่อตามหน้าที่ว่า complementizer ซึ่งหมายถึงคำที่นำหน้าส่วนเติมเต็ม (complement) ที่เป็นประโยค ซึ่งเรียกกันว่า complement clause หรือ sentential complement อันที่จริงส่วนที่ตามหลัง *ว่า* *ที่* *ให้* ในที่นี้ถือเป็น complement clause ได้เช่นเดียวกับในรูปแบบ 4.2.5 แต่เนื่องจากกริยาใน complement clause ในหัวข้อนี้เป็นกริยาไม่แท้ (non-finite verb) หรือที่พระยาอุปกิตฯ เรียกว่ากริยาสภาวมาลา ผู้วิจัยจึงแยกไว้เป็นหนึ่งรูปแบบต่างหาก ส่วนกริยาใน complement clause ใน 4.2.5 เป็นกริยาแท้และประโยคที่ตามมาถือเป็นประโยคจริง ๆ

อนึ่ง คำบุพบทอื่นที่อยู่ในรูปแบบ P+V นี้ก็มี เช่น *เมื่อ* ในประโยคเช่น *ฉันจอดรถไว้ข้างทางเมื่อเห็นนาข้าว พอ* ในตัวอย่าง *พอมมาถึงก็รีบโทรหาคุณ เพื่อ* เช่น *เพื่ออ้างสถาบันต่างๆของสังคมไว้* อย่างไรก็ตาม เนื่องจากงานวิจัยนี้พิจารณาเฉพาะบุพบทวลีที่กริยาต้องมี บุพบทวลีเช่น *เมื่อเห็น... พอมมาถึง* และ *เพื่ออ้าง...* ซึ่งเป็นส่วนเสริมจึงไม่ได้บรรจุไว้ในรายการรูปแบบคำกริยาในภาคผนวก

4.2.2 [__P()S] กริยาตามด้วยบุพบทวลีที่ประกอบด้วยบุพบทกับประโยค

ตัวอย่าง

จำเป็น	จึงจำเป็นที่ผู้บริหารในภูมิภาคจะต้องมีแนวทาง [__P(ที่)S]
โชคดี	กระจกรถแตก กำแพงทะเล แต่ยังถือว่าโชคดีที่เธอหลบทัน [__P(ที่)S]
ย่ำ	ดอกเบญจริฐกิจย่ำว่าประชาชนคนไทยไม่ใช่คนโง่ [__P(ว่า)S]
เคี้ยวเชิญ	ย่าเคี้ยวเชิญให้หลานๆทั้งสองพูดได้ทั้งสองสำเนียง [__P(ให้)S]

4.2.6 [__P()จะV] กริยาที่ตามด้วยบุพบทวลีที่ประกอบด้วยบุพบท + จะ + กริยา

ตัวอย่าง

เหมาะ	ราคายังสูง ไม่เหมาะที่จะใช้กันโดยทั่วไป
คาด	กระทรวงการคลังคาดว่าจะจัดเก็บภาษีทุกประเภท
เกรง	รัฐเกรงว่าจะไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่รัฐจะต้องสูญเสียไปเป็นจำนวนมาก
กลัว	เพราะรับรอง ไม่ต้องกลัวว่าจะมีใครมาบดขยี้กรอกใส่ขวด

4.2.7 [_N] กริยาที่ตามด้วยคำนาม

ตัวอย่าง

กราบ	ผั่งขึ้นไปกราบพระในห้องพระ
ขยาย	รวมถึงการเป็นวิทยากรขยายความรู้ต่อไป
เคารพ	เราต้องเคารพผู้ให้วิชา
จอด	ฉันจอดรถไว้ข้างทางเมื่อเห็นนาข้าว
ช่วย	ผมช่วยคนดีแท้ ๆ ไม่ได้ไปรังแกใคร
แฉะ	เขาเอาไม้แฉะน้ำแข็งออกจากตู้เย็น
นุ่งห่ม	พระท่านนุ่งห่มจีวรมาแต่สมัยโบราณ
บันทึก	เธอมีความคิดมากอย่างนี้ มันบันทึกตอนสุขภาพนะ
เปลี่ยนแปลง	เราเพิ่งเปลี่ยนแปลงเวลาออกอากาศ
พอใจ	พี่ไม่พอใจเขาตั้งแต่เขาเริ่มลืมนบุญคุณพี่
ฟันฝ่า	ว่าจะฟันฝ่าอุปสรรคมาได้ ...
สะใจ	ถึงจะแก้ไขได้ในระดับหนึ่งก็ยังไม่สะใจประชาชน
อำพราง	เอาหนังสือพิมพ์ปิดรางเหยื่อไว้เพื่ออำพรางคดี
ฮุบ	เขาเตรียมแผนเพื่อฮุบสมบัติของฉัน

เป็นที่สังเกตได้ว่า คำกริยาพวกนี้ ซึ่งตามปกติต้องตามด้วยคำนาม หรือที่เรียกกันว่า สกรรมกริยานั้น ในภาษาไทยใช้เป็นอกรรมกริยาได้ เพราะในภาษาไทยกริยาซึ่งโดยปกติมีกรรมตามหลัง เมื่อนำไปใช้จะพบว่าบ่อยครั้งผู้พูดใช้ตามลำพังโดยไม่มีกรรมตามหลัง (ดูภาคผนวก 2) ถ้าจะแบ่งคำกริยาภาษาไทยออกเป็น อกรรมกริยา และสกรรมกริยา ก็อาจจำเป็นที่จะต้องเน้นว่า สกรรมกริยาทุกคำในภาษาไทยมีศักยภาพที่จะเป็นอกรรมกริยาได้ด้วย

4.2.8 [_N AV] กริยาที่ตามด้วยคำนามและวิเศษณ์

ตัวอย่าง

หงาย	เขาหงายภาชนะขึ้น (ขึ้น = AV)
ตั้ง	อาร์ตตั้งกำแพงไว้แล้วว่าคบกันเท่าที่ผ่านมามีแล้ว (ไว้ = AV)
ยก	ฉันยกจักรยานขึ้นด้วยความยากลำบาก (ขึ้น = AV)
กิน	เย็นนี้ไปกินข้าวเย็นกันที่ภัตตาคารสวรรค์ (กิน = AV)
อ้าง	เพื่ออ้างสถาบันต่างๆของสังคมไว้ (ไว้ = AV)

อันที่จริงรูปแบบนี้อาจจัดเป็นรูปแบบย่อยของ 4.2.7 ได้ แต่ผู้วิจัยต้องการแยกไว้เพื่อความชัดเจน ว่ากริยาบางคำต้องตามด้วยทั้งคำนามและวิเศษณ์จึงจะได้ใจความ

4.2.9 [_N P()N] กริยาที่ตามด้วยคำนามและบุพบท + นาม

ตัวอย่าง

มอบ	นอกจากนี้ยังจัดให้มีพิธีมอบเข็มทองคำเกียรติคุณแก่บุคลากรของมหาวิทยาลัย
ให้	ไม่มีใครให้เงินแก่เจ้าหน้าที่
นำเข้า	เราเริ่มนำเข้าธรรมชาติจากประเทศเพื่อนบ้าน
เสนอ	เสนอร่างพระราชบัญญัติต่อนายก

4.2.10 [_N P()V] กริยาที่ตามด้วยคำนามและบุพบท + กริยา

ตัวอย่าง

กระตุ้น	วัดขึ้นมีความปลอดภัยและกระตุ้นร่างกายให้สร้างภูมิคุ้มกัน
ขอร้อง	จึงขอร้องท่านทั้งสองให้ช่วย
ทำ	เราสามารถทำโลกที่มีดให้สว่างได้
วอน	เราต่างวอนคนไทยให้รักษาความสะอาด

4.2.11 [_N P()S] กริยาที่ตามด้วยคำนามและบุพบท + ประโยค

ตัวอย่าง

ขอร้อง	นายสำราญจึงขอร้องผู้ใหญ่ทองดีให้ฟังได้มีโอกาสขึ้นไปร้องเพลง
แนะนำ	ผมเชิญทุกคนมาเพื่อแนะนำให้ทุกคนรู้จัก
ตอบ	คุณตอบผมว่าคุณไปเที่ยวกับเพื่อนผู้หญิง

4.2.12 [_N V] กริยาที่ตามด้วยคำนามและกริยา

ตัวอย่าง

ใช้	พิมพ์ข้อความโดยไม่ใช้คนพิมพ์ดีด
ดู	หญิงสาวหันมาดูหมาสองตัวกัดกัน
ได้ยิน	เธอชะงัก เมื่อได้ยินเสียงชาวบ้านตะโกนห้าม
ทำให้	ฝนน้ำสียเขียวทำให้บรรยากาศลึกลับ
เห็น	ท่านเห็นลูกน้องฟุบหลับกับโต๊ะทำงาน
ให้	ควรให้ผู้ผลิตรถยนต์เลือกเทคโนโลยีเอง
เอา	ต้องเอาทางพระเข้าข่ม

4.2.12 [_V] กริยาที่ตามด้วยคำกริยาเติมเต็ม (complement)

ตัวอย่าง

กรุณา	ท่านเลขากรุณาเกริ่นไว้แล้ว
กลับ	เขากลับเป็นคนดีได้อย่างไม่น่าเชื่อ
ชี้แจง	เราชี้แจงสรุปตบมือกับคนพาล

ดู	ทุกคนดูมีความสามารถเท่าเทียมกันหมด
ถือ	โดยให้ถือปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
มุ่ง	หลักสูตรในโครงการดังกล่าวมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง
ยินดี	เรายินดีรับฟังความคิดเห็นของทุกคน
รู้สึก	บุคคลอื่นอาจไม่รู้สึกเกรงกลัวคุณ
ชอบ	คนใจดีชอบช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนและสัตว์

4.2.13 [_+V] กริยาที่ตามด้วยคำกริยาซ้อน หรือเรียงเหตุการณ์

ตัวอย่าง

เกาะเกาะ	มันเกาะเกาะรุ่มร่ามมากทีเดียว
ขู่เข็ญ	อย่าขู่เข็ญคุกคามชาวบ้าน
ปิดป้อง	ชะนียกมือขึ้นปิดป้องร้องขอชีวิต
ฟุ้ง	กลั่นความดีของเขาฟุ้งตลบไปทั่วทุกสารทิศ
เที่ยว	ไปเที่ยวชมสถานที่ที่น่าสนใจ
ล้อมวง	พวกเขาล้อมวงดูทีวีในช่วงหัวค่ำ
ช่วยเหลือ	คนใจดีชอบช่วยเหลือเกื้อกูลผู้คนและสัตว์
ปาฐกถา	เขาจะปาฐกถาำในการประชุมครั้งนี้
ผลิผลาม	เขาคงจะไม่ผลิผลามเอาตัวคุณไปจ่าย านะ
ประหัวน	เขาไม่เคยประหัวนพรันพริงต่อสิ่งใด

4.2.14 [_จะV] กริยาที่ตามด้วยคำว่า “จะ”+ กริยา (จะ เป็นวิเศษณ์บอกอนาคต)

ตัวอย่าง

พร้อม	พวกเราพร้อมจะปฏิบัติตนเป็นนิสิตที่ดี
ตั้งใจ	ผมไม่ได้ตั้งใจจะซ้ำเติมคุณ
พาล	ผมมองหน้าคุณแล้วพาลจะท้องผูก
สนใจ	ขึ้นอยู่กับว่าผู้บริการไทยสนใจจะลงทุนหรือไม่
สัญญา	ผมสัญญว่าจะคบกับคุณเหมือนเดิม
หวัง	ข้าหวังจะฟังแกตอนข้าแก่
เห็น	งานวิจัยนี้เห็นจะจบลงยาก

4.2.15 [_S] กริยาที่ตามด้วยประโยค

ตัวอย่าง

กลัว	ผมกลัวมูจะโกรธ
เกิด	ย่าเกิดไม่อยากจะกินข้าวเอาดื้อ ๆ
เกิด	หากทรงตัวไม่ดี เกิดล้มตรงนี้เป็นอันเสร็จกัน

บทที่ 5

คำที่มีรูปเหมือนกันแต่ต่างชนิดกัน

ในบทนี้ผู้วิจัยต้องการเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับคำที่มีรูปเดียวกันแต่เป็นคำต่างชนิดกัน เนื่องจากใช้ในตำแหน่งต่างกันและปรากฏร่วมกับคำอื่นๆต่างกัน ถึงแม้ประเด็นนี้ผู้วิจัยมิได้บรรจุไว้ในวัตถุประสงค์ แต่เห็นว่าควรกล่าวถึง เพราะเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจะเสริมเหตุผลของการจำแนกชนิดของคำที่กล่าวมาแล้วและที่ปรากฏในภาคผนวกด้วย

การที่ภาษาใดภาษาหนึ่งมีคำรูปเหมือนกันแต่เป็นคำต่างชนิดกัน เช่น จาก เป็นได้ทั้ง กริยา และ บุพพท ดังนั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาษาอย่างหนึ่ง ซึ่งมีชื่อเรียกเฉพาะว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization)

การกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) หมายถึงกระบวนการที่คำๆหนึ่งเดิมใช้ในหน้าที่เดียวหรือเกิดในตำแหน่งเดียวกลายเป็นคำที่ใช้ได้หลายหน้าที่หรือเกิดในตำแหน่งอื่นๆเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นนั้นมักเป็นหน้าที่ของ คำไวยากรณ์ (grammatical word) คำที่กลายเป็นคำไวยากรณ์มักเป็น คำเนื้อหา (content word) ซึ่งจะค่อยๆกลายเป็นคำไวยากรณ์ โดยที่การใช้แบบเดิมอาจจะยังปรากฏควบคู่ไปกับการใช้แบบใหม่ แม้อาจมีใช้น้อยลง หรืออาจสูญหายไป เช่น คำว่า จาก (กริยา) ได้กลายเป็นคำไวยากรณ์ จาก (บุพพท) และในปัจจุบันนี้ แทบไม่พบ จาก ที่ใช้เป็นกริยาเลย ในข้อมูลของงานวิจัยนี้พบ จาก (กริยา) เพียง 1 ครั้งเท่านั้น นอกนั้นใช้เป็นบุพพท แต่ก็ยังมีบางคำที่ยังใช้ทั้งคู่ เช่นคำว่า ให้ ข้าม ตาม เป็นต้น

5.1 กริยา บุพพท และวิเศษณ์ที่มีรูปเหมือนกันในภาษาไทย

คำรูปเหมือนกันแต่ต่างชนิดกันที่เห็นได้ชัดในภาษาไทย ได้แก่คำกริยา บุพพท และวิเศษณ์ งานวิจัยของจรัสดาว อินทรทัศน (2539) ศึกษากระบวนการที่คำกริยากลายเป็นคำบุพพทในภาษาไทย ซึ่งเป็นกระบวนการกลายเป็นไวยากรณ์อย่างหนึ่ง จรัสดาวสรุปว่ามีคำกริยาที่กลายเป็นคำบุพพท 23 คำ คือ ไกล ข้าม ขึ้น เข้า คล้าย จาก ตรง ต่อ ถึง ประจำ เป็น ผ่าน ยัง ลง ลอด เลย สู หนือ เหมือน ให้ อยู่ ออก ตัวอย่างการใช้คำดังกล่าวเป็นกริยาและบุพพท มีดังนี้ (จากจรัสดาว 2539: 62-65)

ไกล	(กริยา)	สภาพความเป็นอยู่ที่ไกลกับกระแสน้ำเย็น
	(บุพพท)	พวกเขาจะไปชุมนุมกันที่ไร่แม่ฟ้าหลวง ไกลค่ายเมืองราชมหาราช
ข้าม	(กริยา)	ช้างพลายจึงต้องข้ามป่าหนึ่งไปอีกป่าหนึ่ง
	(บุพพท)	มิตรภาพของพวกเขายังออกงามข้ามช่องวาระหว่างวัย
ขึ้น	(กริยา)	ก๊าซที่อัดเป็นแรงฉุดนั้นจะขึ้นไปสู่บรรยากาศ
	(บุพพท)	รถแต่ละคันจะได้ขับขึ้นช่วงชันๆ
เข้า	(กริยา)	กีฬาแข่งขันวอลานติงดูนักท่องเที่ยวให้เข้าราชบุรี
	(บุพพท)	เกลียวคลื่นใหญ่ซัดสาดเข้าฝั่ง

คล้าย	(กริยา)	มีกระแสไฟฟ้ารูปทรงคล้ายเรือคอนโดล่า
	(บุพบท)	ก่อนดินที่แห้งแล้วจะถูกนำไปเรียงซ้อนคล้ายการก่ออิฐถือปูน
จาก	(กริยา)	เราจากท่านมาด้วยความอึดเอิบ
	(บุพบท)	กระเป๋านี้ทำจากผักตบชวา
ตรง	(กริยา)	เครื่องแก้วชนิดนี้...ตรงกับรสนิยมของคนไทย
	(บุพบท)	เจ้าของบ้านและสถาปนิกพบกันตรงจุดกึ่งกลาง
ต่อ	(กริยา)	มาซึ่งจะช่วยต่อเรือจากไม้ระกำ
	(บุพบท)	ข้าพเจ้านะนำศิลปินท่านนี้ต่อสาธารณชน
ตาม	(กริยา)	พวกนี้เป็นแผนบุคลากร และต้องตามด้วยแผนปฏิบัติ
	(บุพบท)	รัฐบาลเก็บภาษีตามกฎหมาย
ถึง	(กริยา)	เครื่องบินถึงดอนเมืองเวลาเที่ยง
	(บุพบท)	เขาเขียนจดหมายถึงองค์กรนิรโทษกรรมสากล
ประจำ	(กริยา)	สามีของเธอประจำอยู่ที่นครนิวยอร์ก
	(บุพบท)	เขาเป็นเจ้าของที่โรงแรมประจำบาห์ลี
เป็น	(กริยา)	ศตวรรษที่ 13-14 ถือว่าเป็นช่วงเวลาของเหล่าอัศวิน
	(บุพบท)	ผนังไม้ฉลุช่องเป็นรูปปลา
ผ่าน	(กริยา)	ตะกอนที่มีจุลชีพต้องผ่านกระบวนการบำบัดน้ำเสีย
	(บุพบท)	รายการกีฬาถูกถ่ายทอดผ่านดาวเทียม
ยัง	(กริยา)	พระองค์ยังความตื่นเต้นเอิกเกริกในวงการเมือง
	(บุพบท)	นักเรียนทั้ง 6 คน ไปทัศนศึกษายังประเทศเดนมาร์ก
ลง	(กริยา)	นางกนิรีทั้ง 7 ลงมาเล่นน้ำ
	(บุพบท)	จิตรกรส่วนใหญ่เขียนภาพร่างลงผืนผ้าใบก่อนใช้สีระบาย
ลอด	(กริยา)	แสงแดดที่เริ่มกล้าแข็งขึ้นลอดลงมาระหว่างต้นไม้
	(บุพบท)	อุทยานแห่งชาติดอยขุนตานมีอุโมงค์รถไฟลอดภูเขา
เลย	(กริยา)	นักท่องเที่ยวอาจเลยไปถึงอำเภอสังขละบุรี
	(บุพบท)	รถไฟเข้าสถานีเลยสิบนาฬิกา
สู่	(กริยา)	ชาวบ้านหาปลามาได้ก็สู้กันกิน
	(บุพบท)	อัมผางเริ่มเปิดตัวเองออกสู่สายตานักท่องเที่ยว
เหนือ	(กริยา)	ท่านเป็นครูศิลปะชั้นเยี่ยมจริง ๆ ไม่มีใครเหนือท่าน
	(บุพบท)	เหนือหน้าต่างมีजूสามเหลี่ยม
เหมือน	(กริยา)	ต้นไม้ทำให้บรรยากาศในบ้านเหมือนนอกบ้าน
	(บุพบท)	ปะการังหลากสีบ้างก็คลี่ออกเหมือนพัด
ให้	(กริยา)	โตะหมอบจะให้ฤกษ์นำเรือออกไป
	(บุพบท)	จากนั้นจึงนำมาขัดแล้วส่งมอบรถให้ลูกค้า
อยู่	(กริยา)	ประติมากรรมสมควรจะได้อยู่ในที่อันเหมาะสม
	(บุพบท)	เมืองที่เทือกเขาภูพานโอบล้อมอยู่ด้านหลัง
ออก	(กริยา)	ม้าที่ผมวาดนั้นมันออกจากจิตสำนึก
	(บุพบท)	โรงงานระบายสินค้าออกต่างจังหวัด

จรัสดาวได้แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างคำกริยาทั้ง 23 คำและคำบุพบทรูปเหมือนกัน 23 คำ โดยแสดงให้เห็นความแตกต่างกันทั้งทางวากยสัมพันธ์และอรรถศาสตร์ ในด้านวากยสัมพันธ์นั้น สรุปได้ว่าบุพบทไม่สามารถตามหลังคำว่า “ไม่” ได้ และไม่สามารถแยกจากคำนามที่ตามหลังได้ ถ้าจะย้ายต้องย้ายทั้งบุพบท+นาม สำหรับกริยา จะสามารถปรากฏกับคำว่า “ไม่” ได้ และสามารถแยกจากคำนามที่เป็นกรรมได้ ส่วนในด้านอรรถศาสตร์นั้น คำกริยามีความหมายเฉพาะ ส่วนบุพบทมีความหมายทั่วไป และความหมายจางกว่ากริยา รายละเอียดของการแสดงเหตุผลได้ในจรัสดาว (2539)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่องชนิดของคำนี้ ช่วยเสริมสิ่งที่จรัสดาวพบ นั่นคือมีคำกริยาในภาษาไทยที่กลายเป็นคำบุพบทจำนวนหนึ่ง และยังแสดงให้เห็นด้วยว่าคำกริยามักกลายเป็นวิเศษณ์ด้วย ดังตัวอย่างข้างล่างนี้ (บุพบท =P, วิเศษณ์=AV)

ก่อน	V	เขาต้องก่อนคนอื่นเสมอ
	AV	คุณต้องถามตัวเองก่อน ว่าต้องการอะไร
	AV	ไม่มีผู้ใดรู้ล่วงหน้ามาก่อน
	P	เขาตายไปก่อนวัยอันควร
	P	อบรมหลักสูตรก่อนจบการศึกษา
เกิน	V	อายุไม่เกินที่กำหนด
	AV	มากเกินไป
	P	ออกความเห็นเกินขอบเขต
แค่	V	ความฝันของเขาไม่แค่นี้หรอกนะ
	AV	ป้ามาค้างอยู่แค่สองคืน
	AV	มันเป็นแค่ผู้มาอาศัย
	P	อย่าติดอยู่แค่รูปแบบ
ต่อ	V	ชื่อของต้องต่อ
	V	มีห้องระเบียบต่อออกไปอีกห้อง
	AV	ถามอะไรเขาต่อ
	AV	ศึกษาต่อในมหาวิทยาลัย
	P	ทัศนคติทางลบต่อภาษาไทย
	P	เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ
ต่าง	V	ความหมายของคำนี้ต่างจากอีกคำ

เวลา	P	เวลาผัดหวัง คุณเศร้ามาก
	P	เวลาพูดกับหนูแม่อย่าพูดเสียงดัง
หน้า	N	หน้านางอย หน้าเธอสวยมาก ฯลฯ
	P	ครูยืนหน้าชั้นเรียน
	P	ทางโค้งหน้าวัด
หลัง	N	หันหลังให้คุณ มองหน้า มองหลัง
	P	อยู่หลังรอยยิ้ม
	P	คนมิใช่เพียงสิ่งซึ่งมีแต่ร่างกายและชีวิต หากมีจิตใจและความคิดเป็นพื้นฐานสำคัญ
อย่าง	N	อย่างนั้น อย่างนี้ สามอย่าง หลายอย่าง ทุกอย่าง
	P	อย่างระมัดระวัง อย่างรอบคอบ อย่างประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างผู้มีการศึกษา
นอก	N	คนวงนอก จากนอก บ้านนอก
	N	เขายืนคอยอยู่นอกห้อง
	P	นอกนี้ คุณต้องคิดเอง
	P	นอกประเทศ นอกกรอบ เล่นนอกกติกา
ใด	D	นึกไม่ออกว่าจะออกมาในรูปใด
	D	ฝ่ายใด
	D	พระองค์ใด
	N	ใดๆในโลกล้วนอนิจจัง
	N	ตรงใด
	N	ไม่ได้เสียใจใดๆ
	N	ไม่สนใจใดๆอีกแล้ว
นั้น	N	นั้นเป็นอีกอาชีพหนึ่ง
	N	สรุปว่านั้นเป็นเรื่องที่ล้าสมัยไปแล้ว
	D	ข่าวลือนั้น
นั้น	D	ผู้หญิงคนนั้น
	N	ตั้งแต่นั้น ยิ่งไปกว่านั้น หลังจากนั้น ฯลฯ

นั้น	PT ⁵	สิ่งที่ว่ายากนั้น กลายเป็นง่ายอย่างประหลาด
นี่	N	นี่ก็เท่ากับว่า...
	N	นี่ไม่ใช่ข้อสรุป
	D	หนังสือนี้ไม่ใช่ของฉัน
	PT	รู้สึกว่าเป็นเด็กในกรุงนี้ ทำทางน่ากลัว
	PT	อย่างบ้านเราเนี่ย ใหญ่แล้ว
นี้	D	ของนี้ บ้านนี้ แก้อึดตัวนี้ ฯลฯ
	N	มากกว่านี้ จากนี้ เท่านั้น แต่เนี่ยไป ฯลฯ

เป็นที่สังเกตว่าจากตัวอย่างที่แสดงไว้ข้างต้น เรายังไม่สามารถสรุปได้แน่นอนว่าคำนามได้กลายเป็นคำอื่น ๆ จนกว่าจะศึกษาเรื่องนี้อย่างลึกซึ้งเสียก่อน แต่เราอาจตั้งสมมติฐานไว้ว่าคำนามน่าจะกลายเป็นคำอื่น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้ศึกษาคำว่า *นี้* และ *นั้น* อย่างละเอียด และใช้ข้อมูลสมัยสุโขทัยด้วย ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า คำว่า *นี้* *นั้น* เป็นตัวกำหนดมาก่อน และมาใช้เป็นคำนามภายหลัง นั่นคือ คำกำหนดอาจกลายเป็นคำนามก็ได้

5.3 คำกริยากับวิเศษณ์ที่มีรูปเหมือนกัน

คำคู่เหมือนที่พบมากอีกพวกคือกริยากับวิเศษณ์ น่าจะเป็นไปได้ว่ากริยากลายเป็นวิเศษณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กลับ	V	กลับจากต่างจังหวัด
	V	กลับเมืองไทย
	AV	กลับครุ่นคิด กลับด้อยลง กลับมีความสุข
	AV	สะท้อนกลับ
เกิด	V	ไม่ทำให้เด็กเกิดความห่อถอย
	V	ความคิดนี้ทำให้เกิดปัญหา
	AV	เกิดมีการประท้วง
	AV	ปัญหาเกิดแทรกขึ้นมา

⁵ *นั้น* ในที่นี้เป็น topic marker ซึ่งในงานนี้จัดให้เป็นคำประเภท อนุภาค (particle)

กัน	V	อย่ามากันฉัน
	AV ⁶	ใจดีกันทุกคน
	AV	ทำงานกันอยู่
ขึ้น	V	ความขัดแย้งขึ้นอยู่กับสถานการณ์
	V	ฉันนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความชอบ
	AV	คิดค้นดินระเบิดขึ้นมา
เข้า	V	ครูควรเข้าห้องเรียนตรงเวลา
	V	นักวิชาการที่เข้ามาร่วมงานนี้
	AV	แต่นานเข้า เขาก็ลืมเธอ
	AV	พอเห็นเข้า ก็ขว้างออกไปข้างนอก
คง	V	เขาไม่คงความคิดเดิมไว้
	V	เราก็คงรูปแบบเดิมไว้
	AV	ผู้อ่านคงต้องให้ความสนใจ
	AV	พ่อคงมีความสุขดี
	AV	สังคมก็คงเป็นอย่างนี้ตลอดไป
ค่อย	V	เสียงเธอค่อยไป
	AV	ภาพนั้นก็ค่อยเลือนหายไป
	AV	ย่าหยุดหน้าร้านแล้วค่อยก้าวเข้าไปในร้านอย่างช้าๆ
	AV	หยุดคิดเสียก่อน แล้วจึงค่อยมุ่งหน้าต่อไป
ด่วน	V	คุณไม่ควรด่วนตัดสินใจประเมินค่า
	V	จดหมายนี้ด่วนมาก
	V	เรือด่วน
	AV	ต้องเรียกประชุมกันด่วน
	AV	ระจับด่วน
เดี่ยว	V	เขาเดี่ยวเพลงเชิด

⁶ คำว่า กัน ที่เป็นคำวิเศษณ์มีความหมายต่างจาก กัน ที่เป็นกริยามาก ผู้วิจัยไม่แน่ใจว่ากลายมากริยาหรือไม่ ถ้าไม่ใช่ ก็ต้องกล่าวว่าคำว่า กัน ทั้งสองเป็นเพียงคำห้องเสียงที่มีความหมายไม่เกี่ยวข้องกัน

เดี่ยว	V	ใบเลี้ยงเดี่ยว, รากเดี่ยว, บาร์เดี่ยว, ครอบครัวเดี่ยว, อักษรเดี่ยว ฯลฯ ("เดี่ยว" เคยเป็นกริยา แต่ปัจจุบันกลายเป็นส่วนของคำผสม)
	AV	บินเดี่ยว
	AV	แสดงเดี่ยว
ได้	V	คงจะได้ผลสรุปอย่างแน่นอน
	V	เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สิน
	V	อาจทำให้ได้ราคาสูงขึ้น
	V [Aux]	คณะกรรมการได้แสดงความเห็นว่า...
	V [Aux]	องค์กรประชาธิปไตยได้เรียกร้องให้ยุบสภา
	V [Aux]	อยากจะเล่นบดคนบ้าก่อนเพื่อจะได้พิสูจน์ตนเอง
	AV	เห็นได้ว่าเด็กน้อยพยายามหนี
เนื่อง	V	พฤติกรรมของบุคคลที่ต่างกันไปเนื่องเพราะบุคคลถูกสร้างมาต่างกัน
	V	อันเนื่องมาแต่สิ่งแวดล้อม
	AV	กระแสน้ำที่ไหลเนื่อง
แน่	V	แต่ที่แน่คือเขาเป็นนักเขียนที่ดี
	V	ถ้าเป็นคนอื่นก็ไม่แน่
	AV	ไปไหนกันแน่
	AV	ผมว่าแกไม่ทันแน่เลย
ประจำ	V	กิจกรรมประจำ ทหารยามประจำกำแพงเบอร์ลิน
	V	เขาต้องไปประจำที่ต่างจังหวัด
	V	จ้างครูพิเศษมาประจำที่โรงเรียน
	V	ตำแหน่งที่เขาประจำอยู่จะต้องว่างลง
	AV	วารสารที่รับประจำ
	AV	อ่านประจำอยู่แล้ว
ประมาณ	V	กำหนดให้ประมาณราคาค่าขนส่ง
	V	ประมาณว่าจะมีคนมาร้อยคน
	AV	มีพื้นที่ประมาณ 100 ตารางเมตร
	AV	อังกฤษในยุคประมาณสองศตวรรษมานี้

เปล่า	V	แต่ก็เปล่าทั้งสิ้น
	AV	จะเป็นบาปเปล่า
ไป	V	ไปศึกษาต่อ
	V	อยากไปห้องสมุด
	V [Aux]	เราอย่าไปกะเกณฑ์ให้คนเหมือนกันทุกคน
	V [Aux]	อย่าไปโทษแก่เลย
	AV	นอกเหนือไปจากหนังสือ
	AV	แสวงหาไป
ฟัง	V	เขาไม่ยอมฟังใครเลย
	V	ทำให้ห้องถิ่นฟังตนเองได้
	AV	ฉันฟังนี่ก็ออก
เพียง	V	ไม่เพียงเพื่อประโยชน์ของราษฎร
	AV	เขาเขียนเพียงเพื่อเอาใจวัยรุ่น
	AV	คนเขียนหนังสือต้องการเพียงให้มีชื่อของตนเองประดับอยู่บนหน้ากระดาษ
	AV	เป็นเพียงเมืองเล็กๆ
	AV	มันเป็นเพียงภาพลวงตา
มัก	V	มักมาก
	V	เลือกที่รักมักที่ชัง
	AV	คนโสดมักเป็นเพศชาย
	AV	ความรักชนิดนี้มักไม่มีอุปสรรคใด
	AV	คุณยายมักเล่าชีวิตความเป็นไปในพระบรมมหาราชวัง
ไว้	V	เขาไว้ตัว
	V	เราไว้หนังสือที่นี่
	AV	ได้ทำอย่างที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้
	AV	บาปที่ทำไว้ในกาลก่อน
	AV	เราต้องระลึกไว้อยู่เสมอว่า
สุด	V	มิให้เลือกอยู่สองแห่งซึ่งสุดจะผิดความรู้สึก
	V	เรื่องนี้สุดจะเดา

สุด	V	สุดถนน
	AV	ลอบไปตามลมสุด
	AV	สูงสุด
	AV	เสียงแหบสุด
เสมอ	V	สำหรับชีวิตที่เสมอกันอุปสามก้าน
	AV	จงนี่กอยู่เสมอว่าคนเราสามารถเป็นผู้นำได้เสมอ
	AV	ท่องไว้ในใจเสมอว่าไม่มีใครเกลียดคุณ
	AV	ทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยเสมอ
อยู่	V	เขาจะเข้ามาอยู่ในห้องใหญ่
	V	บ้านเขาอยู่ไม่ไกล
	V	มีห้องสมุดอยู่ทุกเมือง
	AV	เขายังเป็นเด็กอยู่
	AV	สมบัติที่เขาอยู่ทั้งหมด
	AV	หนังสือพิมพ์ จะต้องอ่านประจำอยู่แล้ว
เอา	V	คุณจะทำอะไร
	V	ผิงไฟเพื่อเอาไออุ่นของอากาศ
	AV	ฉันตั้งเป้าเอาไว้แล้ว
	AV	เดาเอาเอง

5.4 คำวิเศษณ์ที่มีรูปเหมือนกับคำสันธานและคำบุพบท

นอกจากที่กล่าวแล้ว ยังพบคำวิเศษณ์ที่มีรูปเหมือนสันธานและบุพบทอยู่จำนวนหนึ่ง ซึ่งเราอาจตั้งสมมติฐานว่าเดิมเป็นคำวิเศษณ์ แล้วต่อมากลายเป็นคำไวยากรณ์ คือ สันธานหรือบุพบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ก็	AV	แต่ภาษาก็เป็นอุปสรรคกีดกันการปฏิบัติงาน
	AV	ผู้ได้รางวัล ซึ่งก็มีทั้งผิดหวังและสมหวัง
	C	จะทำอย่างไร ก็สุดแล้วแต่คุณ
	C	จะสู้ต่อไป ก็ควรหยุดพิจารณาความผิด
กว่า	AV	ดีกว่า แปลกกว่า ใหญ่กว่า ฯลฯ
	P	โตขึ้นกว่านี้

กว่า	P	ทำงานมากขึ้นกว่าเดิม
	P	ยิ่งไปกว่านั้น
จึง	AV	อย่าจึงไม่เลิกอาชีพดั้งเดิม
	C	...จึงนับเป็นการประหยัสดงบประมาณ
เฉพาะ	AV	ลับเฉพาะ
	P	ทຸ່ມນຳນັກເຈາະກຸ່ມວິຊາ
	P	ໂປຣແກຣມທີ່ໃຊ້ງານເຈາະດ້ານ
	P	ຮູ້ກັນເຈາະເສຣີຢູດີ
ซ้ำ	V	นามปากกานี้ซ้ำกับของอีกคน
	V	ไม่ให้ซ้ำกับที่เคยบรรยายมาแล้ว
	AV	เขาขอร้องซ้ำแล้วเล่า
	AV	ต้องคอยตรวจเลือดซ้ำทุกเดือน
	C	...ซ้ำถูกเมียทิ้งอีก
	C	สามีรายได้น้อย ซ้ำสุขภาพไม่ดี
ด้วย	AV	คนข้างนอกจะรู้เห็นด้วยไม่ได้
	AV	ปวงชนลงมติเห็นชอบด้วย
	C	ด้วยบ้านเมืองเจริญขึ้นมากแล้ว
	C	ด้วยฝนตกหนักลงมาอีก เขาจึงไม่ไปทำงาน
	C	ด้วยมีหลายครั้งที่ผู้บริหารไม่สามารถจัดการได้
	P	จัดทำพจนานุกรมแห่งชาติด้วยคอมพิวเตอร์
	P	โต๊ะเป็นรูปวงกลม ล้อมรอบด้วยเก้าอี้สมัยเก่า
โดย	C	งานนี้จะใช้เวลาซ่อมทั้งสิ้น 4 ปี โดยหลังจากนั้น รพท. คงต้องปรับปรุงต
	C	โดยการซ่อมใหญ่ครั้งนี้จะทำให้รถวิ่งช้าลง
	C	โดยพยาบาลผู้รับตัวสองแม่ลูกแจ้งว่า
	P	เกิดขึ้นโดยการปรับเปลี่ยนพื้นที่
	P	เดินทางกลับโดยสายการบินแอร์สยาม
	P	หนังเรื่องนี้แสดงโดยพระเอกชื่อดัง
แต่	AV	ขอให้ทุกคนประสบแต่ความร่มเย็น

แต่	AV	ชีวิตของเขาทำแต่งงาน
	C	ข้อความข้อนี้ถูกอยู่บ้าง แต่ไม่ทั้งหมด
	C	นักเขียนผู้ควรได้รับรางวัล แต่ไม่ได้
	C	สถาบันแห่งนี้มีชื่อเสียง แต่มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์มาก
พลง	AV	รักษาไปพลงก่อน
	AV	ว่าพลงเขาก็ดึงข้อมือหล่อน
	AV	อ่านพลง แก่คำผิดพลง
	C	เธอร้องไห้พลงใช้มือเช็ดน้ำตา
แล้ว	AV	ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว เด็กไทยไม่มีการฝึกทักษะเลย
	AV	ผู้ส่งกลับไปแล้ว
	C	ร่วงลงข้างล่าง แล้วก็ขึ้นไปกระโดดลงมาอีก
	C	แล้วแกก็ฟื้นขึ้น

5.5 คำกริยาทั่วไปกับคำกริยาช่วย

มีคำกริยาบางคำที่ดูเหมือนจะกลายเป็นคำกริยาช่วย (AUX) ซึ่งในที่นี้ถือเป็นกริยาชนิดหนึ่ง ไม่เป็นหมวดแยกต่างหาก อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาความหมายและคำที่ตามมาแล้วจะเห็นว่ากริยาช่วยได้เปลี่ยนไปจากกริยาเดิมไม่น้อย ในด้านความหมาย กริยาช่วยมีความหมายทั่วไปมากขึ้น และมักเสริมกริยาที่ตามหลังในแง่การณลักษณะ (aspect) มาลา (mood) หรือวาก (voice) ในแง่การเกิดร่วมกับคำอื่นกริยาช่วยต้องตามด้วยกริยาเท่านั้น ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ควร ⁷	V [Aux]	คนเขียนหนังสือควรจะมีผลงานออกมาเป็นรูปเล่ม
	V [Aux]	ครูสอนภาษาควรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน
	V [Aux]	นักวิชาการไม่ควรฝังใจเรื่องข่าวลือ
	V [Aux]	ผู้นำควรเล่นบทบาทผู้กระตุ้นให้พลังใจ
เคย	V	เขาเคยกับการอยู่ลำพัง
	V [Aux]	ฉันเคยรู้สึกชื่นชมความสวยงามภายนอก
	V [Aux]	ฉันไม่เคยพบผู้ฟังเช่นนี้มาก่อน
	V [Aux]	ผมเคยเดินขึ้นตึกโบราณหลังนี้หลายครั้ง

⁷ คำว่า ควร ไม่พบใช้เป็นกริยาทั่วไปในภาษาปัจจุบัน แต่ในภาษาสมัยสุโขทัยมีหลักฐานว่าใช้เป็นกริยา แปลว่า "ชั่ง หรือคำนวณ" และใช้เป็นกริยาช่วย แปลอย่างเดียวกับปัจจุบัน (อิทธิ ไบนโอะ และคณะ 2532: 25)

ใคร	V	ก็ใครที่จะกล่าวสืบขึ้นไปอีกชั้นหนึ่ง
	V	คุณแมใครที่จะบำเพ็ญกุศล
	V	จึงใครที่จะเน้นลงไปว่า
	V [Aux]	คนทั่วไปไม่ใคร่ชอบการแก้ปัญหาแบบนี้
	V [Aux]	ทัศนะของเขาไม่ใคร่กว้าง
	V [Aux]	นอนไม่ใคร่หลับ
	V [Aux]	ผู้เขียนใคร่ขอเริ่มต้นจากประเด็นสำคัญ
ใช่	V	การเป็นหญิงใช่จะง่าย
	V	บุคลากรที่ไม่ใช่ครู
	V	ไม่ใช่ปัญหาร้ายแรง
	V[Aux]	ไม่ใช่เกิดจากความต้องการ
โดน	V	น้องไม่เคยโดนละของไอ้หน้า
	V	แล้วขว้างโดนหัวหมาดังเป้ง
	V	อย่างนี้มันต้องโดนทรายโดนกรวดเสียบ้าง
	V[Aux]	โดยดู โดนปลต โดนทรมาน โดนทำลาย โดนขโมย โดนทำโทษ โดนตัดนิ้ว
ต้อง [*]	V [Aux]	ต้องคำนึง ต้องหุ่มเท ต้องไม่คิด ต้องเรียนรู้ ฯลฯ
ถูก	V	ขว้างไปไม่ถูกสัตว์
	V [Aux]	เขาถูกคุกคาม
	V [Aux]	ถูกกล่าวถึง
ทัน	V	เขาเดินมา ทันขวานาคคนนั้นพอดี
	V	ฝ่าหนนี้เกือบไม่ทัน
	V	เร่งรีบให้ทันต่อตลาด
	V[Aux]	ไม่ทันจบเพลง มันก็ลงเรือหนีไป
	V[Aux]	ยังไม่ทันเสร็จ

* คำว่า ต้อง ไม่พบใช้เป็นกริยาทั่วไปในข้อมูล แต่มีหลักฐานว่า คำนี้ใช้เป็นกริยาทั่วไปในภาษาไทยสมัยต้นรัตนโกสินทร์ แปลว่า "สัมผัส, ถูก" (Prasithrathsint 1985)

5.6 สรุป

ดังที่แสดงให้เห็นข้างต้น มีคำจำนวนไม่น้อยที่มีรูปเหมือนกัน แต่ใช้ต่างกัน คือเป็นคำต่างชนิดกันนั่นเอง ปรากฏการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นเพราะกระบวนการเปลี่ยนแปลงในภาษาที่เรียกว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งทำให้คำเนื้อหา เช่นคำกริยา คำนาม เปลี่ยนเป็นคำที่ลดความหมายทางเนื้อหาลง แต่เพิ่มความหมายและหน้าที่ทางไวยากรณ์มากขึ้น เช่นกลายเป็นคำวิเศษณ์ บุพบท สันธาน กริยาช่วย เป็นต้น

ปรากฏการณ์เช่นนี้มีความสำคัญต่อการจำแนกชนิดของคำมาก เพราะทำให้เรามีเหตุผลในการระบุชนิดของคำที่เป็นที่ขัดแย้งกันในอดีต กล่าวคือคนหนึ่งระบุว่า เป็นคำชนิดหนึ่ง แต่อีกคนอ้างว่าเป็นอีกชนิด ซึ่งอันที่จริงแล้ว คำรูปเดียวกันไม่จำเป็นต้องเป็นชนิดเดียวกันเสมอ ดังที่ได้แสดงหลักฐานให้เห็นแล้วข้างต้น

บทที่ 6

บทสรุป

6.1 สรุป

ด้วยความตั้งใจที่จะให้ภาษาไทยมีหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และให้ไวยากรณ์ไทยเป็นไวยากรณ์ของภาษาที่ใช้จริง และมีกฎเกณฑ์การใช้ภาษาที่ได้มาจากการมองตัวภาษาไทยเอง ไม่ใช่ไวยากรณ์ไทยที่ลอกเลียนไวยากรณ์ภาษาตะวันตก ผู้วิจัยจึงมุ่งวิเคราะห์ชนิดของคำในภาษาไทยเพื่อให้เป็นพื้นฐานของไวยากรณ์ไทย โดยใช้ทฤษฎีที่มีปัญหาน้อยที่สุดและใช้ข้อมูลการใช้ภาษาจริง ๆ ความยาวประมาณสองล้านคำ

ในการจัดระเบียบข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Word concordance เพื่อดึงข้อมูลเป็นกลุ่มในรูปของประโยคที่มีคำที่ผู้วิจัยต้องการพิจารณา ปริบทต่างๆ ของคำที่สงสัยได้มาจากการใช้โปรแกรมนี้ และช่วยให้สามารถตัดสินใจได้ว่าคำๆ นั้นเป็นคำชนิดใด นอกจากนั้นผู้วิจัยยังใช้โปรแกรม Microsoft Excel เพื่อจัดระเบียบข้อมูลจำนวนมากตามต้องการ การ sort ข้อมูลหลายแง่มุมทำให้สามารถมองเห็นระบบ และภาพรวมของภาษาได้

ผลการวิเคราะห์ คือการแบ่งชนิดของคำในภาษาไทยออกเป็น 8 ชนิด ได้แก่ 1) กริยา 2) นาม 3) ตัวกำหนด 4) บุพบท 5) วิเศษณ์ 6) สันธาน 7) จำนวน 8) อนุภาค

การตัดสินใจว่าภาษาไทยมีคำ 8 ชนิด และแต่ละชนิดต่างกันอย่างไรนั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของทฤษฎีไวยากรณ์พึ่งพาแบบคัพทการก (Lexicase Dependency Grammar) กล่าวคือพิจารณาการกระจายของคำและการปรากฏร่วมกับคำอื่น

คำกริยา คือคำที่ปรากฏกับ “ไม่” ได้ แต่คำอื่นปรากฏกับ “ไม่” ไม่ได้

คำนาม คือคำที่ปรากฏหน้า หรือหลังกริยา หรือหลังบุพบทได้ และอยู่หน้าตัวกำหนด เช่น คำว่า “นี้” ได้

ตัวกำหนด คือคำที่ปรากฏหลังคำนาม เช่น นี้ นั้น ทั้งหลาย ฯลฯ

บุพบท คือคำที่อยู่หน้าคำ นาม กริยา หรือประโยคได้

วิเศษณ์ คือ คำที่ปรากฏหน้า หรือหลังกริยาได้ และต้องไม่ปรากฏกับตัวกำหนด

สันธาน คือคำที่ปรากฏระหว่างถ้อยความ (utterance)

จำนวน คือคำที่ปรากฏหน้านาม เช่น หนึ่ง สอง สาม ทุก ฯลฯ

อนุภาค คือคำที่ปรากฏหน้าสุด หรือท้ายสุดของถ้อยความ

ลักษณะเด่นของการแบ่งชนิดของคำในงานวิจัยนี้ มีดังนี้

- ไม่มี คุณศัพท์ (adjective) ในภาษาไทย เพราะคำที่หลายคนจัดเป็นคุณศัพท์นั้น ที่จริงใช้เหมือนกริยาทั่วไปและจัดเป็นกริยาได้

- คำ 1 คำเป็นสมาชิกของชนิดของคำได้ 1 ชนิดเท่านั้น นั่นหมายความว่าไม่มีการเหลื่อมซ้อนกันของการแบ่งประเภท ดังนั้นคำที่มีรูปเหมือนกันถ้าใช้เป็นคำ 2 ประเภทก็ต้องถือว่ารูปนั้นเป็น 2 คำเช่นคำว่า “ทาง” ใช้เป็นนาม และบุพบทได้ จะถือว่ามีคำว่า “ทาง” 2 คำในภาษาไทย
- การที่คำที่มีรูปเหมือนกันแต่ต่างชนิดกันนั้น เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของภาษาอย่างหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า การกลายเป็นคำไวยากรณ์ ซึ่งเป็นกระบวนการสากล พบทั่วไปในทุกภาษา
- คำกริยาสามารถแบ่งประเภทย่อยเป็นรูปแบบต่างๆได้ตามการปรากฏร่วมกับคำอื่น เช่น กริยาที่ปรากฏตามลำพัง กริยาที่ต้องตามด้วยวิเศษณ์ กริยาที่ต้องตามด้วยคำนาม กริยาที่ตามด้วยบุพบท+นาม บุพบท+กริยา หรือบุพบท+ประโยค กริยาที่ตามด้วยกริยาอื่น และกริยาที่ตามด้วยประโยค เป็นต้น
- การระบุชนิดของคำต้องนำเรื่องสัมพันธสาร (discourse) เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่นในการพิจารณาคำสันธาน และอนุภาค ซึ่งไม่สามารถใช้หน่วยประโยคเป็นปริบทได้ แต่ต้องใช้หน่วยถ้อยความ ซึ่งเป็นหน่วยในสัมพันธสารไม่ใช่ระดับประโยค

6.2 อภิปรายปัญหาและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ไม่มีปัญหาในการดำเนินการ แต่มีปัญหาด้านเนื้อหา ถึงแม้ผู้วิจัยมีข้อมูลเพียงพอ ใช้ทฤษฎีที่คิดว่ามีข้อบกพร่องน้อยที่สุด และดำเนินการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบมากที่สุด แต่ยังมีปัญหาที่ยังค้างคาใจ และต้องการการวิเคราะห์ลึกซึ้งต่อไป ดังนี้

- เนื่องจากภาษาไทยมีปรากฏการณ์ที่เรียกว่ากริยาเรียง คือกริยาสองหรือสามตัวหรือมากกว่านั้นสามารถปรากฏเรียงกันโดยไม่ต้องมีเครื่องหมายใดๆคั่นระหว่างกลาง เช่น เขาเดินเข้ามาในที่เก่า (เดิน-เข้า-มา-นั่ง) การแยกความแตกต่างระหว่างวิเศษณ์กับกริยาตัวที่สองที่ตามหลังกริยาตัวแรกจึงเป็นปัญหามาก เช่น เดินไป กับ คิดไป วังขึ้น กับ เกิดขึ้น การใช้เกณฑ์การปรากฏร่วมทำให้ผู้วิจัยเกิดปัญหาในการระบุคำว่า ไป และ ขึ้น ว่าเป็นกริยาหรือวิเศษณ์ เพราะกริยาตามหลังกริยาได้ แต่วิเศษณ์ก็ตามหลังกริยาได้ ถ้าเราให้ ไป และ ขึ้น เป็นกริยาตลอดกาล ความรู้ด้านความหมายก็ทำให้เราเห็นว่า ไป และ ขึ้น ใน คิดไป กับ เกิดขึ้น ไม่เหมือน ไป และ ขึ้น ใน เดินไป และ วังขึ้น ในคู่หลังนี้ ไป และ ขึ้น ยังมีความหมายเหมือนกับที่ปรากฏทั่วไป เช่น เขาไปโรงเรียน กับ เขาชื่นชั้นบน แต่ ไป และ ขึ้น ในอีกคู่ ไม่มีความหมายเช่นนี้ จะจัดเป็นกริยาก็น่าจะใช่ จึงจัดเป็นวิเศษณ์ โดยตั้งเกณฑ์ว่า เมื่อแยกให้ปรากฏกับประธานแล้วจะใช้ไม่ได้ เช่น เขาคิดไป ไม่เหมือนกับ เขาคิด-เขาไป แต่ เขาเดินไป เหมือนกับ เขาเดิน-เขาไป และ เรื่องนี้เกิดขึ้น ไม่เหมือนกับ เรื่องนี้เกิด-เรื่องนี้ขึ้น อย่างไรก็ตาม ถึงเกณฑ์นี้จะใช้ได้ดีพอสมควร แต่ก็ไม่เสมอไป เพราะมีรูปแบบเช่นนี้มากและบางครั้งความหมายก็คลุมเครือ จึงยากที่จะตัดสินใจ ประเด็นนี้จึงน่าที่จะศึกษาให้ลึกซึ้งต่อไป
- ผลการวิเคราะห์บางประเด็นอาจขัดแย้งกับความเคยชิน หรือความคิดแนวเทียบกับภาษาอื่นที่คนไทยคุ้นเคย เช่นการสรุปว่าไม่มี adjective ในภาษาไทยทำให้คนไทยหลาย

คนไม่ยอมรับ เพราะเทียบภาษาไทยกับภาษาตะวันตกอื่นๆที่รู้ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ อีกทั้งผู้ใช้ภาษามักถูกครอบงำด้วยความหมายมากกว่าจะมองโครงสร้างของภาษาอย่าง ที่มันเป็น เรื่องนี้จึงยังเป็นการท้าทายที่ต้องศึกษาหาเหตุผลเพื่อยืนยันต่อไป โดยศึกษา ลักษณะนี้ในภาษาอื่นๆในเอเชีย เช่นในภาษาเพื่อนบ้านของไทย

- นอกจากนั้น คำบางคำที่คนไทยเคยจำแนกเป็นกริยา เมื่อในงานวิจัยนี้ไม่ให้เป็นกริยา เพราะไม่เข้าเกณฑ์ เช่น คำว่า คือ ก็อาจรับกันไม่ได้ เพราะโดยสัญชาตญาณแล้ว คือ น่าจะเป็นกริยา เพราะแปลตรงกับ to be ในภาษาอังกฤษ แต่ถ้ารับว่า คือ เป็นกริยา เรา ก็ต้องให้เป็นช้อยกเว้น เพราะ คือ ไม่เหมือนกับกริยาอื่น เนื่องจากเราพูดว่า ไม่ใช่ ไม่ ได้ ในขณะที่ผู้วิจัยตัดสินใจให้ คือ เป็นสันธาน อย่างไรก็ตาม คำนี้ต้องศึกษาให้ลึกต่อไป โดยสาวไปถึงอดีตในสมัยสุโขทัย และในภาษาถิ่นอื่นๆ ซึ่งอาจจะได้ข้อคิดที่นำมา พิจารณาเพิ่มในการตัดสินใจว่าคำที่ใช้มากในภาษาคำนี้เป็นคำอะไร หรือควรระบุว่าเป็น คำอะไร
- การวิเคราะห์ชนิดของคำในงานนี้เป็นเพียงจุดเริ่มของการวิเคราะห์ไวยากรณ์ไทย เมื่อ ได้วิเคราะห์โครงสร้างภาษาไทยทั้งระบบอย่างลึกซึ้ง โดยใช้ข้อมูลจำนวนมากและใช้ ทฤษฎีที่เชื่อถือได้แล้ว ก็อาจเห็นหลักฐานที่สนับสนุนหรือไม่สนับสนุนข้อสรุปในงานนี้ ก็ได้ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยคิดว่าการใช้เกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์อย่างที่ใช้ในงานนี้น่าจะ เป็นทางออกที่ดีที่สุดของไวยากรณ์ไทย

เอกสารอ้างอิง

- กำชัย ทองหล่อ. 2495. *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- กฤษณา เกษมศิลป์. 2519. *ชุมนุมภาษาไทย วิจัยคำต่างๆ และโครงสร้างทางไวยากรณ์*. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์วงษ์สว่าง.
- จรัสดาว อินทรทัศน์. 2539. การที่คำกริยากลายเป็นคำบุพบทในภาษาไทย. *วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาวิชาภาษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. 2516. *ลักษณะและโครงสร้างภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: มิตรนราการพิมพ์.
- ตากายโร โทมิต้า และ ปรียา อิงคาภิรมย์ โชะริเอะ. 2521. *ไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- นววรรณ พันธุมธา. 2527 (พิมพ์ครั้งที่สอง). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.
- บรรจบ พันธุมธา. 2514. *ลักษณะภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เปรมจิต ชนะวงศ์. 2528. *หลักภาษาไทย. เอกสารวิชาการอันดับที่ 22 โครงการตำรา และเอกสารทางวิชาการ วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช*.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ฉบับ พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วรเวทย์พิสิฐ, พระ. 2534. *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ภาษาและวรรณคดีไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตรน ภาณุพงศ์. 2520. *โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. 2536. *วากยสัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: บริษัทสหธรรมิกจำกัด.
- อุดม วโรตมสิขดิตถ์. 2538. *ไวยากรณ์ไทยในภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดโรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- อุปกิตศิลปสาร, พระยา. 2491. *หลักภาษาไทย. (วจิวิภาค และวากยสัมพันธ์)*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Bach, Emmon. 1974. *Syntactic Theory*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Chao, Yuen Ren. 1970. *A Grammar of Spoken Chinese*. Berkeley: University of California Press.
- Chomsky, Noam. 1957. *Syntactic Structures*. The Hague: Mouton.
- Chomsky, Noam. 1965. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, Mass.: MIT Press.
- Cook, Walter A. 1969. *Introduction to Tagmemic Analysis*. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Emonds, J.E. 1976. *A Transformational Approach to English Syntax: Root, Structure-preserving and Local Transformations*. New York: Academic Press.
- Fillmore, Charles. 1968. The Case for Case. *Universals in Linguistic Theory*, edited by

- Emmon Bach and Robert T. Harms. New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Fries, Charles Carpenter. 1952. *The Structure of English. An Introduction to the Construction of English Sentences.* London: Longman.
- Gazdar, Gerald & Chris Mellish. 1989. *Natural Language Processing in PROLOG. An Introduction to Computational Linguistics.* Workingham, England: Addison-Wesley Publishing Company.
- Haliday, M.A.K. 1994. *An Introduction to Functional Grammar.* Second Edition. London: Edward Arnold.
- Herndon, Jeanne H. 1970. *A Survey of Modern Grammars.* New York: Holt, Rinehart and Winston, Inc.
- Lamb, Sydney M. 1966. *Outline of Stratificational Grammar.* Washington, D.C.: Georgetown University Press.
- Montague, Richard. 1970. Universal Grammar. *Theoria* 36. Reprinted in Montague, Richard. 1974. *Formal Philosophy: Selected Papers of Richard Montague*, edited by Richmond Thomason. New Haven: Yale University Press.
- Nguyen-Dinh-Hoa. 1971. *Speak Vietnamese.* Revised Edition. Rutland, Vermont & Tokyo: Charles E. Tuttle Co.
- Noss, Richard B. 1964. *Thai Reference Grammar.* Washington, D.C.: Department of State.
- Noss, Richard B. and Im Proum. 1966. *Cambodian Basic Course, Vol. One.* Washington, D.C.: Foreign Service Institute.
- Perlmutter, David M. (ed.) 1983. *Studies in Relational Grammar 1.* Chicago: University of Chicago Press.
- Pike, Kenneth L. 1954. *Language in Relation to a Unified Theory of the Structure of Human Behavior. Part I.* Glendale, California: Summer Institute of Linguistics.
- Robins, R.H. 1990. *A Short History of Linguistics*, Third Edition. London: Longman.
- Sneddon, James Neil. 1996. *Indonesian Reference Grammar.* St. Leonards, NSW, Australia: Allen & Unwin.
- Savetamalaya, Saranya. 1996. Multiple Lexical Entries of KOO in Thai: A Dependency Grammar Analysis. Computer print-out.
- Starosta, Stanley. 1988. *The Case for Lexicase.* London: Pinter Publishers Ltd.
- Starosta, Stanley. 1994. The Identification of Word Classes in Thai. Paper presented at the International Conference on Thai Studies, London.
- Sulaiman, Othman. 1990. *Malay for Everyone.* Selangor Darul Ehsan: Pelanduk Publications.
- Sweet, Henry. 1891. *A New English Grammar. Logical and Historical.* London: Oxford University Press.

